

Vlaanderen
is landbouw & zeevisserij

JAARRAPPORT VOORTPLANTINGSCENTRA VARKENS 2025

AGENTSCHAP
LANDBOUW
& ZEEVISSERIJ

www.vlaanderen.be/landbouw

AGENTSCHAP
LANDBOUW & ZEEVISSERIJ

JAARRAPPORT VOORTPLANTINGS CENTRA VARKENS 2025

21.09.2026

Colofon

Samenstelling
Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Auteurs
Maya Kerkhove, beleidsadviseur dierlijke kwaliteitsnormering
Eline Van Eyken, beleidsadviseur dierlijke kwaliteitsnormering
Dieder Vangindertael, beleidsadviseur dierlijke kwaliteitsnormering

Verantwoordelijke uitgever
Patricia De Clercq, administrateur-generaal

Lay-out
Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Aansprakelijkheidsverklaring
Dit rapport werd door het Vlaams Gewest met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt echter geen enkele garantie gegeven over de juistheid of de volledigheid van de informatie in dit rapport. De gebruiker van dit rapport ziet af van elke klacht tegen het Vlaams Gewest of zijn ambtenaren, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via dit rapport beschikbaar gestelde informatie. In geen geval zal het Vlaams Gewest of zijn ambtenaren aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via dit rapport beschikbaar gestelde informatie.

U kan onze privacyverklaring terugvinden op www.vlaanderen.be/landbouw/privacy

VOORWOORD

Het jaarrapport 2025 over de centra voor geassisteerde voortplanting bij varkens bevat traditiegetrouw een aantal interessante kengetallen over de winning, opslag en handel van levende producten in de varkenshouderijen in Vlaanderen tijdens het seizoen 2025.

Om deze activiteiten te mogen uitvoeren, moet een centrum beschikken over de nodige erkenningen en toelatingen. In het geval van nationale handel moet een centrum beschikken over een zoötechnische erkenning die wordt afgeleverd door de Vlaamse overheid en over een veterinairrechtelijke toelating die wordt afgeleverd door de federale overheid. In het geval van intracommunautaire handel verlenen zowel de Vlaamse overheid als de federale overheid een erkenning.

De centra worden op periodieke wijze bezocht door een toezichthouder van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij ter controle van de zoötechnische bepalingen die zijn opgenomen in het fokkerijbesluit van 17 mei 2019.

Jaarlijks bezorgen deze centra in het voorjaar een overzicht van hun activiteiten met betrekking tot het voorgaande seizoen aan het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. Deze gegevens worden verwerkt en vergeleken met de bezorgde gegevens van voorgaande jaren. De tendensen worden vervat in dit jaarrapport. Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij dankt de bedrijfsleiders van de centra om deze informatie zorgvuldig te verzamelen en ter beschikking te stellen.

Inhoud

1 Inleiding 5
1.1 Wetgeving 5
1.1.1 Europese fokkerijverordening 5
1.1.2 Vlaams fokkerijbesluit 6
1.1.3 Veterinairrechtelijke voorschriften 6
1.2 Erkenningen en toelatingen 7
1.2.1 Algemeen 7
1.2.2 Nationale handel versus intracommunautaire handel 7
2 Erkende spermacentra in Vlaanderen 8
3 Aantal en evolutie stapel donorberen 10
3.1 Aantal eindberen 12
3.2 Aantal zeugenlijnberen 14
4 Productie, aankoop, gebruik en evolutie spermadosissen 15
4.1 Resultaten alle type beren 15
4.1.1 Productie spermadosissen 15
4.1.2 Aankoop spermadosissen uit het buitenland 17
4.1.3 Verkoop spermadosissen (binnen- en buitenland) en gebruik op het eigen bedrijf 18
4.2 Resultaten eindberen 18
4.2.1 Productie spermadosissen 18
4.2.2 Aankoop spermadosissen uit het buitenland 20
4.2.3 Verkoop Piétrain sperma (binnen- en buitenland) en gebruik op het eigen bedrijf 20
4.3 Resultaten zeugenlijnberen 21
4.3.1 Productie spermadosissen 21
4.3.2 Aankoop spermadosissen uit het buitenland 22
4.3.3 Verkoop spermadosissen (binnen- en buiteland) en gebruik op het eigen bedrijf 23
5 Spermacentra en de Vlaamse varkenshouderij 23
6 Rol van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij 23

1 INLEIDING

1.1 WETGEVING

1.1.1 Europese fokkerijverordening

Op 8 juni 2016 werd Verordening (EU) 2016/1012 van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2016 betreffende de zoötechnische en genealogische voorwaarden voor het fokken van, de handel in en de binnenkomst in de Unie van raszuivere fokdieren, hybride fokvarkens en levende producten daarvan en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 652/2014, de Richtlijnen 89/608/EEG en 90/425/EEG van de Raad en tot intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van dierfokkerij ("fokkerijverordening"), goedgekeurd door het Europees Parlement en de Europese Raad. (weblink naar verordening (EU) 2016/1012)

Deze verordening is op 1 november 2018 in werking getreden en regelt de zoötechnische en genealogische voorschriften voor de handel en de binnenkomst in de Europese Unie van fokdieren en de levende producten (sperma, eicellen en embryo's) daarvan. De fokkerijverordening heeft een invloed op de erkenning en werking van de centra voor de geassisteerde voorplanting, onder andere door de bepalingen over:

- voorschriften voor de erkenning van stamboekverenigingen en fokkerijgroeperingen en de goedkeuring van hun fokprogramma's;
- voorschriften voor de inschrijving van fokdieren in stamboeken en fokregisters;
- voorschriften voor de toelating van fokdieren en levende producten daarvan tot de voortplanting;
- voorschriften voor prestatieonderzoek en genetische evaluatie van fokdieren;
- voorschriften voor de afgifte van zoötechnische certificaten voor fokdieren en voor levende producten daarvan.

Een belangrijke bepaling is dat, om een dier te kunnen inschrijven als een raszuiver fokdier in een stamboek van een stamboekvereniging of in het geval van hybride fokdieren in een fokregister van een fokkerijgroepering, de levende producten waaruit deze dieren voortkomen, gewonnen, geproduceerd, behandeld en opgeslagen moeten worden op een centrum met de nodige toelatingen en erkenningen.

Daarnaast moeten de levende producten bij de verhandeling begeleid worden door een zoötechnisch certificaat indien de nakomelingen die met deze levende producten worden geproduceerd, ingeschreven moeten worden in een ander stamboek of fokregister dan waar de ouders zijn ingeschreven. De lay-out en het format van die zoötechnische certificaten wordt vastgelegd door Uitvoeringsverordening (EU) 2017/717 van de Commissie van 10 april 2017 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen voor Verordening (EU) 2016/1012 van het Europees Parlement en de Raad wat de modelformulieren voor zoötechnische certificaten voor fokdieren en levende producten daarvan betreft. Enkel erkende stamboekverenigingen, fokkerijgroeperingen, en erkende fokorganen uit derde landen, kunnen zoötechnische certificaten voor fokdieren en hun levende producten afleveren. De centra die beschikken over een goedkeuring om levende producten te verhandelen overeenkomstig het diergezondheidsrecht van de Unie, kunnen de toestemming krijgen van de betrokken fokkerijvereniging om deze zoötechnische certificaten zelf af te leveren, op basis van informatie die zij krijgen van erkende stamboekverenigingen, fokkerijgroeperingen en fokorganen.

1.1.2 Vlaams fokkerijbesluit

In navolging van de nieuwe Europese fokkerijverordening, werd het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de fokkerij van voor de landbouw nuttige huisdieren op 17 mei 2019 goedgekeurd ("fokkerijbesluit"). (weblink naar besluit van 17 mei 2019)

Het fokkerijbesluit bepaalt dat een erkenning vereist is om levende producten te winnen, produceren, behandelen of op te slaan van dieren die zijn ingeschreven, opgenomen of geregistreerd in een erkende stamboekvereniging, fokkerijgroepering of fokorgaan. Deze dieren worden omschreven als 'donoren' in het fokkerijbesluit.

Het fokkerijbesluit bepaalt voorwaarden inzake:

- de beschikbaarheid van zoötechnische certificaten van de donoren;
- de registratie van gegevens over de winning, opslag, behandeling en handel van levende producten;
- de openbaarmaking van gegevens inzake afstamming, resultaten van prestatie-onderzoek en genetische evaluatie en de status op het gebied van toelating tot de voortplanting van de donoren;
- de informatiedeling met stamboekverenigingen en fokkerijgroeperingen;
- de identificatie van recipiënten die levende producten bevatten.

1.1.3 Veterinairrechtelijke voorschriften

Op 1 januari 2017 trad het koninklijk besluit van 22 juni 2016 tot vaststelling van de veterinairrechtelijke voorschriften voor de handel en de invoer van sperma, eicellen en embryo's van varkens, runderen en paardachtigen en tot vaststelling van de voorschriften voor spermacentra, sperma-opslagcentra, embryoteams en embryoproductieteams, en de voorschriften voor als donor fungerende varkens, runderen en paardachtigen in werking op federaal niveau.

Belangrijkste nieuwigheden aan dit koninklijk besluit waren de bepalingen met betrekking tot de nationale handel. Dit betekent dat sinds 1 januari 2017 de centra die levende producten verhandelen voor de nationale handel, een toelating moeten hebben van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV). Het FAVV legt hierbij voorwaarden op in verband met de sanitaire aspecten waaraan de infrastructuur van het centrum en de donordieren moeten voldoen.

Vooral inzake PRRS zijn er grote en belangrijke stappen gezet in de centra, die voor een goede basis hebben gezorgd om deze ziekte uit de veestapel te weren.

Op 21 april 2021 is de nieuwe verordening rond dierengezondheid (Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende overdraagbare dierziekten en tot wijziging en intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van diergezondheid) in werking getreden op Europees niveau en bijgevolg werd ook de federale wetgeving aangepast.

1.2 ERKENNINGEN EN TOELATINGEN

1.2.1 Algemeen

De centra die levende producten winnen of opslaan van donoren die zijn ingeschreven in een erkende stamboekvereniging of fokkerijgroepering, worden erkend door de Vlaamse overheid, ongeacht de handelsradius.

Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij houdt toezicht op het vervullen van de erkenningsvoorwaarden die betrekking hebben op:

- zoötechnische voorwaarden waaraan donoren moeten beantwoorden;
- administratieve voorwaarden waaronder de productie en de handel van sperma, eicellen en embryo's moet gebeuren.

Op het vlak van dierengezondheid wordt er een onderscheid gemaakt tussen nationale handel en intracommunautaire handel.

1.2.2 Nationale handel versus intracommunautaire handel

Centra die levende producten winnen en opslaan die louter bestemd zijn voor handel binnen België, moeten beschikken over een toelating afgeleverd door het FAVV. Deze centra moeten voldoen aan verschillende minimale eisen op het vlak van infrastructuur en uitrusting en sanitaire voorwaarden waaraan donoren van levende producten moeten beantwoorden.

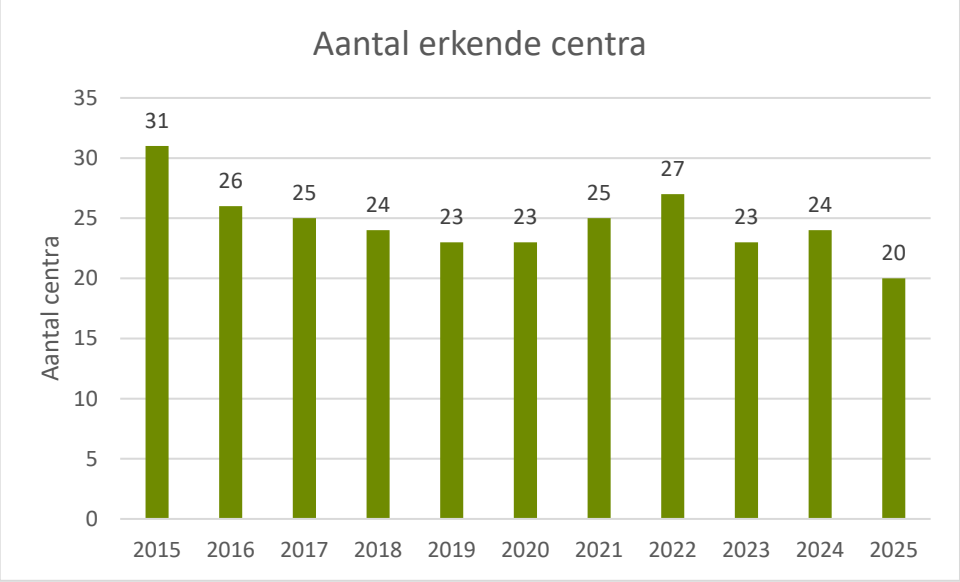
Centra die levende producten winnen en opslaan die bestemd zijn voor handel naar andere lidstaten of derde landen, moeten beschikken over een erkenning afgeleverd door het FAVV. Deze centra moeten voldoen aan strenge eisen op het vlak van de gezondheidsstatus van de dieren alsook aan strenge eisen op het vlak van infrastructuur en uitrusting om de gezondheidsstatus van de dieren te waarborgen.

Tabel 1: overzicht van te erkennen activiteiten

Erkenning	**Activiteit**
Spermateam – nationaal	Winning en opslag van sperma - nationaal
Sperma-opslagteam – nationaal	Opslag van sperma – nationaal
Spermateam – intracommunautair	Winning en opslag van sperma – intracommunautair
Sperma-opslagteam – intracommunautair	Opslag van sperma – intracommunautair
Embryoteam – nationaal	Winning en opslag van embryo's – nationaal
Embryo-opslagteam – nationaal	Opslag van embryo's - nationaal
Embryo-team – intracommunautair	Winning en opslag van embryo's – intracommunautair
Embryo-opslagteam – intracommunautair	Opslag van embryo's – intracommunautair
Embryoproductieteam – nationaal	Winning van eicellen, in vitro productie embryo's – nationaal
Embryoproductieteam - intracommunautair	Winning van eicellen, in vitro productie embryo's - intracommunautair

2 ERKENDE SPERMACENTRA IN VLAANDEREN

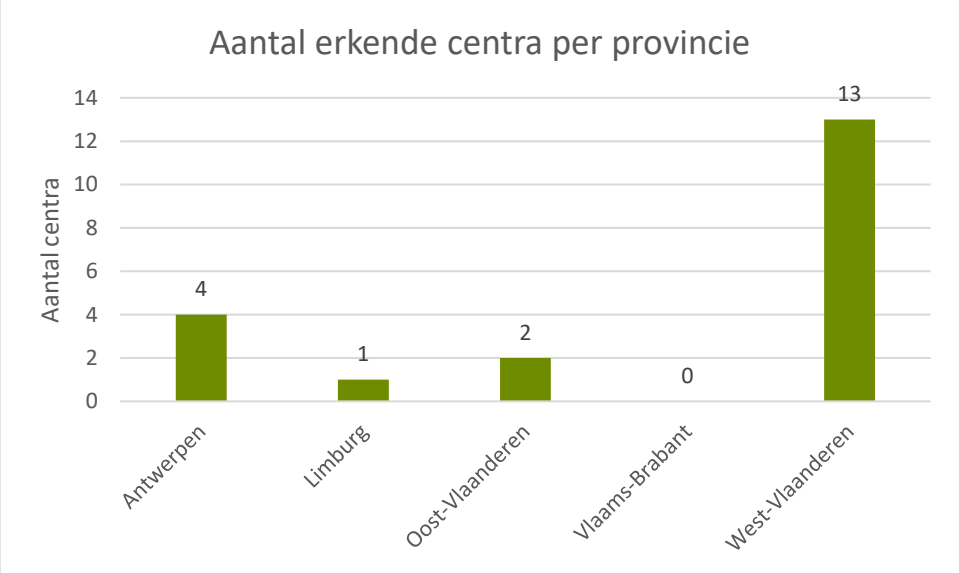
Vlaanderen telde op 31 december 2025 20 spermacentra voor varkens. Dit is het laagste aantal spermacentra sinds 2015 (figuur 1). Enkele centra hebben beren in productie op meerdere locaties, om zo de gezondheidsrisico's te spreiden of omdat de beren een bijzondere gezondheidsstatus hebben. De bestrijding van en maatregelen tegen het PRRS-virus, een virus dat voortplantings- en ademhalingsproblemen veroorzaakt, is verantwoordelijk van de daling van het aantal KI centra en verklaart ook de verschillende locaties die sommige KI centra hebben. De kwaliteitsopvolging en de verwerking van het sperma gebeurt echter meestal op één locatie. In dit rapport worden deze centra daarom beschouwd als één spermacentrum.

Figuur 1: Evolutie van het aantal erkende centra in Vlaanderen

De actuele lijst van erkende win- en opslagcentra van varkenssperma is terug te vinden op https://lv.vlaanderen.be/dier/varkens/voortplantingstechnieken

De geografische spreiding van de spermacentra volgens provincie is weergegeven in figuur 2. 13 van de 20 erkende centra liggen in West-Vlaanderen en deze beschikken zelfs over meer dan 75% van de berenpopulatie in Vlaanderen. De overige centra bevinden zich in Antwerpen (4 centra), Oost-Vlaanderen (2 centra) en Limburg (1 centrum). In Vlaams-Brabant bevond zich geen enkel erkend centrum op 31 december 2025.

Figuur 2: Verdeling van de erkende centra in de Vlaamse provincies

Het aantal beren op een centrum varieert voortdurend door de aankoop en opruiming van beren. Het aantal door de centra opgegeven beren op 31 december 2025 is dan ook louter een momentopname van de bezetting. De beren opgenomen in dit rapport zijn actieve donorberen. Quarantaineberen werden niet meegeteld. Eind december 2025 waren er 1431 beren aanwezig in de centra. De evolutie van de totale stapel donorberen in de afgelopen 10 jaar wordt verder weergegeven onder titel 3 in dit rapport. Vergelijking van de totale stapel actieve donorberen op 31 december 2025 (1431) met het aantal erkende centra (20), levert een veralgemeend gemiddelde van 72 donorberen per centrum op. In voorgaande jaren bedroeg dit gemiddelde 62 (2024), 70 (2023), 60 (2022) en 67 (2021).

Tabel 2 geeft een overzicht van het aantal erkende activiteiten per provincie weer, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de federale toelating voor de nationale handel en de federale erkenning voor de intracommunautaire handel. Eenzelfde centrum kan een erkenning hebben voor verschillende activiteiten. De overgrote meerderheid van de centra heeft een erkenning voor intracommunautaire handel. Er is één centrum dat louter beschikt over een erkenning voor opslag (geen winning) van sperma. Een opslagcentrum bewaart dosissen sperma die afkomstig zijn uit een erkend spermacentrum en die bestemd zijn voor de handel. Net als de erkende spermacentra moet het erkend spermaopslagcentrum een register van aankoop en verkoop bijhouden, een catalogus ter beschikking stellen van de kopers en hen op verzoek de nodige zoötechnische certificaten bezorgen.

Tabel 2: Verdeling van de verschillende soorten erkenningen per provincie

Nationaal	winning	Opslag
	sperma	sperma
Limburg	0	0

Antwerpen	2	2
Oost-Vlaanderen	0	1
West-Vlaanderen	7	7
Vlaams-Brabant	0	0
Totaal	**9**	**10**

Intracommunautair	**winning**	**Opslag**
	sperma	sperma
Limburg	1	1
Antwerpen	3	3
Oost-Vlaanderen	1	1
West-Vlaanderen	8	8
Vlaams-Brabant	0	0
Totaal	**13**	**13**

3 AANTAL EN EVOLUTIE STAPEL DONORBEREN

In de spermacentra voor varkens zijn enkel stamboekberen (raszuivere fokdieren) en hybride fokberen toegelaten.

Een **stamboekbeer** is een beer waarvan de ouders en de grootouders zijn ingeschreven in een stamboek voor hetzelfde ras en die zelf ook is ingeschreven in het stamboek. Dat stamboek wordt bijgehouden door een vereniging of organisatie die erkend is als stamboekvereniging volgens de Europese voorschriften.

Een **hybride fokbeer** is een beer die ingeschreven is in een fokregister afkomstig van een doelbewuste kruising

- tussen stamboekvarkens van verschillende rassen/foklijnen;
- tussen dieren die zelf afkomstig zijn van een kruising tussen verschillende rassen/foklijnen;
- tussen een stamboekvarken en een dier dat tot één van bovengenoemde groepen hoort en dat geregistreerd is in een fokregister.

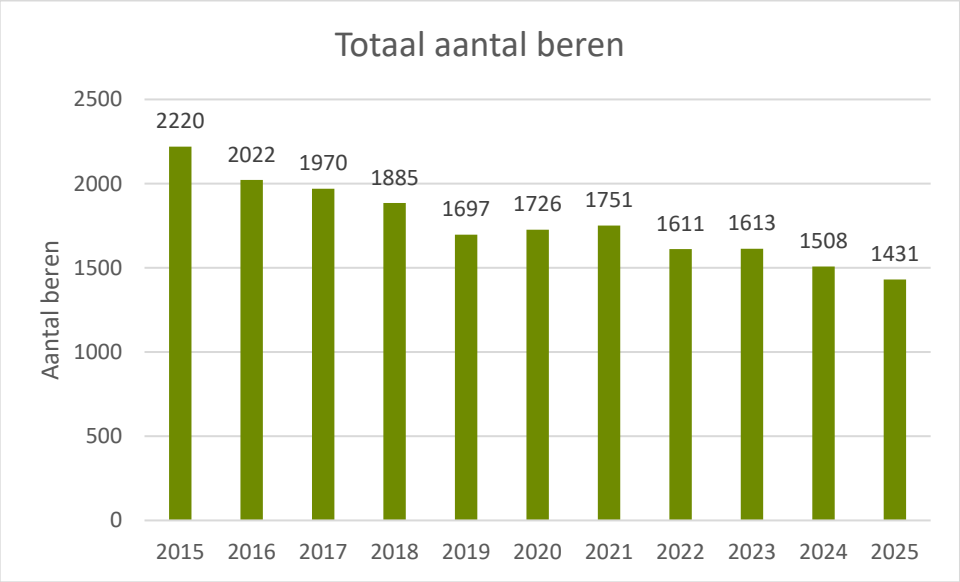
Hybride fokberen zijn ingeschreven in een fokregister dat wordt bijgehouden door een vereniging, organisatie of privéonderneming die erkend is als fokkerijgroepering volgens de Europese voorschriften.

Een centrum moet voor elke donorbeer beschikken over een zoötechnisch certificaat dat uitgereikt is door een erkende stamboekvereniging of fokkerijgroepering. Op het zoötechnisch certificaat zijn alle beschikbare en gevalideerde gegevens vermeld over de afstamming, de vruchtbaarheid of de prestaties van het dier en zijn ouders of grootouders (voor stamboekberen) of zijn genetisch type of lijn (voor hybride beren).

Het centrum moet op vraag van de koper alle informatie die vermeld is op het zoötechnisch certificaat ter beschikking stellen. Naast de indeling op fokkerijtype (stamboek- of hybridefokkerij) worden beren vervolgens ingedeeld volgens het fokdoel waarvoor ze worden gebruikt. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen een

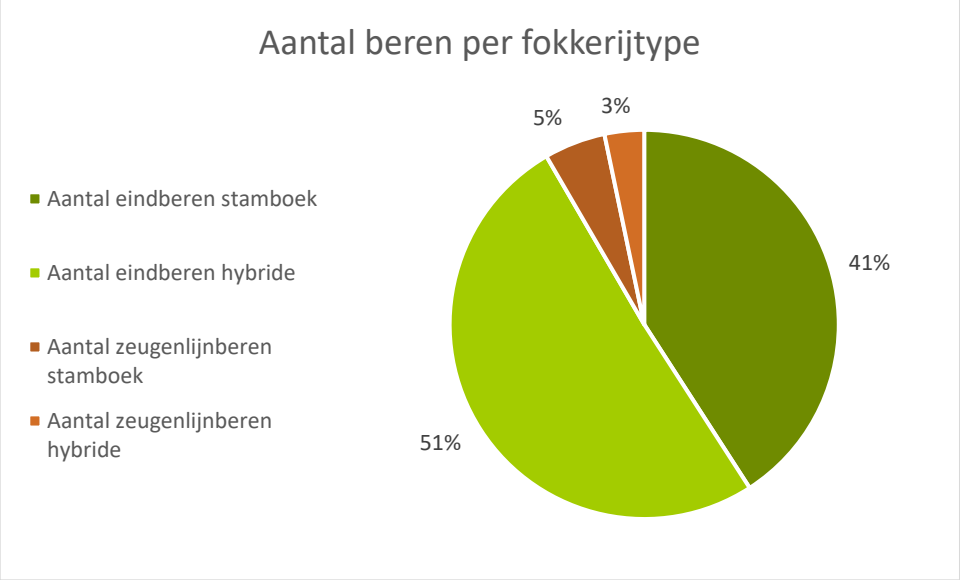
eindbeer en een zeugenlijnbeer. **Eindberen (of berenlijn)** zijn bestemd voor de productie van vleesvarkens, terwijl **zeugenlijnberen** gebruikt worden voor de productie van fokzeugen.

In figuur 3 is de evolutie van het totaal aantal beren in de spermacentra voor varkens weergegeven. Zoals reeds eerder vermeld, zijn deze cijfers een momentopname van de toestand op 31 december van dat jaar. In de afgelopen jaren nam het aantal beren steeds af. Ook in 2025 zet deze neerwaartse trend zich verder.

Figuur 3: Evolutie van het totaal aantal beren, aanwezig op de centra op 31 december.

Figuur 4 geeft de verdeling van de beren volgens fokkerijtype van de totale berenpopulatie, uitgedrukt per fokdoel. In 2025 was de overgrote meerderheid van de berenpopulatie eindberen (92%), waarvan een vrij gelijkaardige verdeling zichtbaar is tussen eindberen ingeschreven in een stamboek (41%) en eindberen ingeschreven in een fokregister (51%). Diezelfde trend wordt gezien bij de zeugenlijnberen, die 8% van de totale berenpopulatie inneemt. We zien opnieuw een gelijke verdeling met 5% van de zeugenlijnberen die ingeschreven zijn in een stamboek en 3% die ingeschreven zijn in een fokregister.

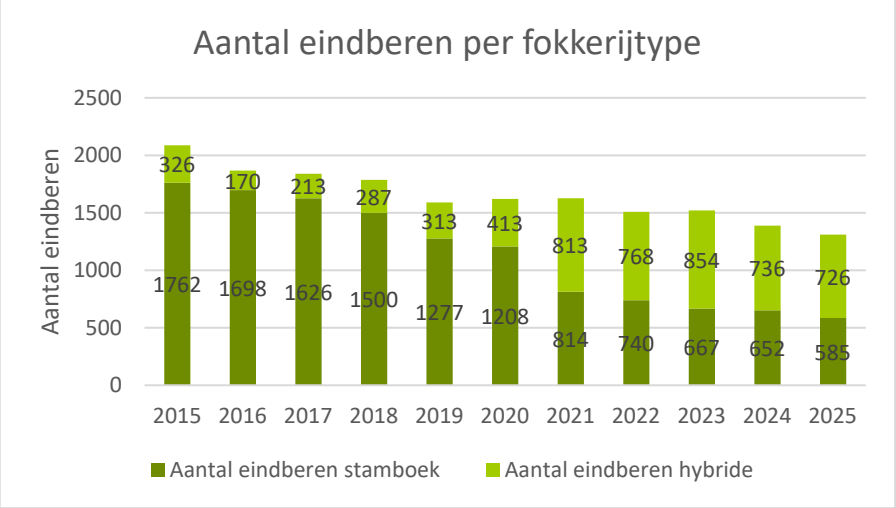
Figuur 4: Verdeling van de beren (eindbeer en zeugenlijnbeer) volgens stamboek en fokregister (hybride).

3.1 AANTAL EINDBEREN

In figuur 5 wordt het aantal eindberen van de afgelopen 10 jaar weergegeven per fokkerijtype. Eind 2025 waren er in totaal 1431 eindberen aanwezig op de spermacentra. Dit is het laagste aantal sinds 2015.

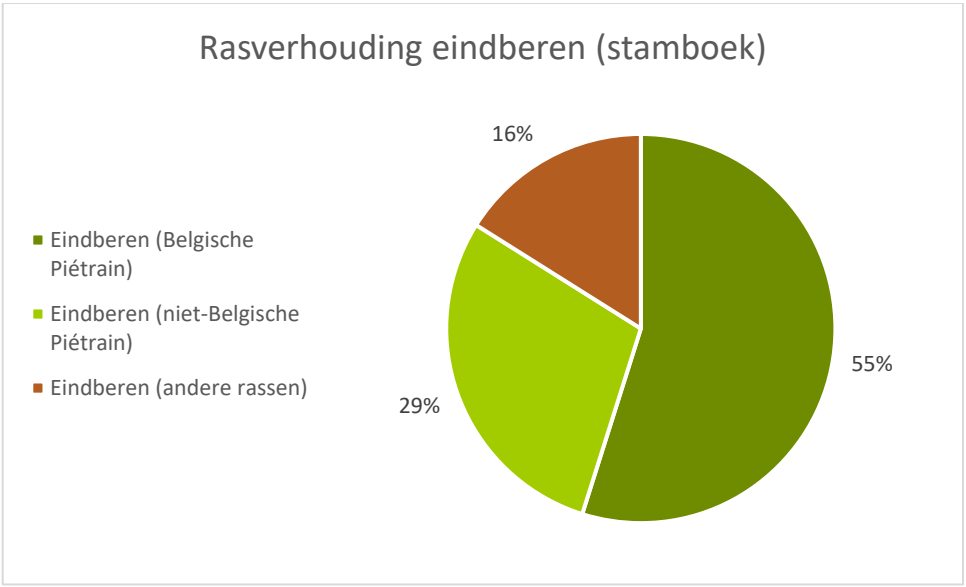
Sinds 2021 is er een opvallende verschuiving zichtbaar van het aantal stamboekberen richting het aantal hybrideberen.

In 2020 maakte het aandeel hybrideberen slechts 25,5% uit van de totale eindberenpopulatie. Sinds 2021 neemt het aantal hybrideberen jaarlijks ongeveer de helft (50-56%) van de totale eindberenpopulatie in beslag.

Figuur 5: Evolutie van het aantal eindberen per fokkerijtype sinds 2015

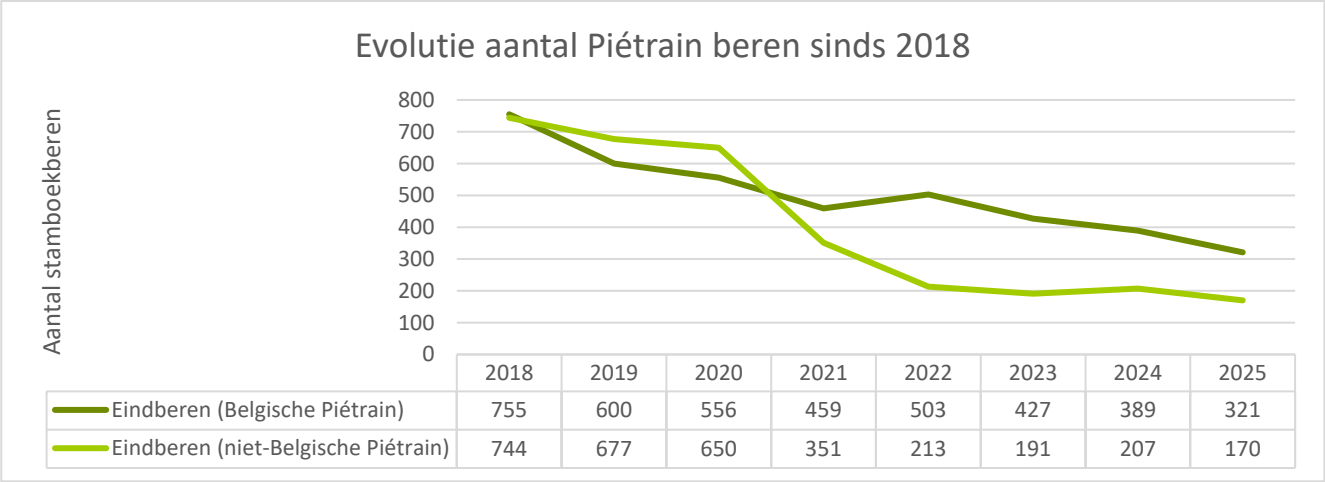
Van de 585 stamboekeindberen behoorde de overgrote meerderheid (nl. 491 of 84%) van het ras Piétrain. De resterende beren behoorden tot andere rassen (zoals o.a. het ras Duroc en het ras Hampshire). Van deze Piétrain-beren waren er 321 (65%) ingeschreven bij een Belgisch stamboek (VPF) en 170 (35%) bij een Nederlands of een Duits stamboek.

Figuur 6: Rasverhouding van de stamboekeindberen in 2025

Figuur 7 toont de evolutie van 2018 tot 2025 van het aantal Piétrainberen dat ingeschreven is in een Belgisch of niet-Belgisch stamboek. Sinds 2018 wordt een duidelijk afname in aantal stamboekeindberen waargenomen (zie ook figuur 5). Een mogelijke verklaring hiervoor is de switch van enkele buitenlandse stamboeken naar de

erkenning van een fokkerijgroepering waardoor deze beren nu opgenomen zijn als hybride dieren. Het aantal Piétrain-beren dat ingeschreven is in een niet-Belgisch stamboek, is dus sterker gedaald ten opzichte van het aantal Piétrain-beren dat ingeschreven is in een Belgisch stamboek.

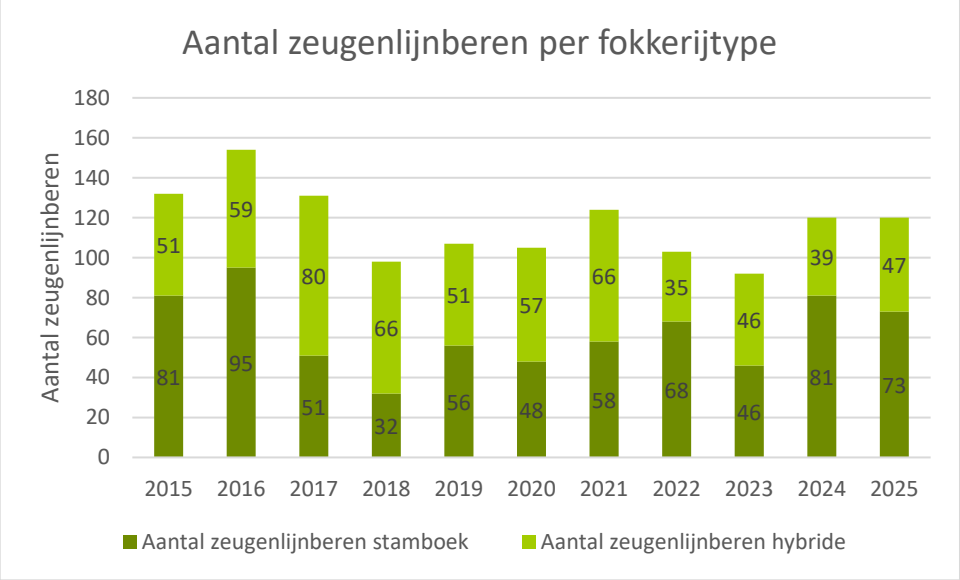

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Eindberen (Belgische Piétrain)	755	600	556	459	503	427	389	321
Eindberen (niet-Belgische Piétrain)	744	677	650	351	213	191	207	170

Figuur 7: Evolutie van het aantal Piétrain-beren ingeschreven in een Belgisch en niet-Belgisch stamboek sinds 2018

3.2 AANTAL ZEUGENLIJNBEREN

In figuur 8 wordt het aantal zeugenlijnberen van de afgelopen 10 jaar weergegeven per fokkerijtype. Eind 2025 waren er in totaal 120 zeuglijnberen aanwezig op de spermacentra. Het aandeel hybrideberen is in 2024 en 2025 opnieuw kleiner ten opzichte van het aandeel stamboekberen, ten opzichte van voorgaande jaren. De agromilieuklimaatmaatregel waarbij kwekers een premie kunnen aanvragen voor het behoud van lokale varkensrassen zou dit effect kunnen verklaren. Meer informatie hierover kan u vinden op https://lv.vlaanderen.be/steun/diergebonden-steun/diergebonden-ecoregelingen-en agromilieuklimaatmaatregelen-0

Figuur 8: Evolutie van het aantal zeugenlijnberen per fokkerijtype sinds 2015

4 PRODUCTIE, AANKOOP, GEBRUIK EN EVOLUTIE SPERMADOSISSEN

In dit hoofdstuk worden eerst de globale gegevens over de productie, de aankoop en het gebruik van spermadosissen behandeld voor alle types donorberen. Deze gegevens worden daarna afzonderlijk besproken voor de groep eindberen en de groep zeugenlijnberen.

4.1 RESULTATEN ALLE TYPE BEREN

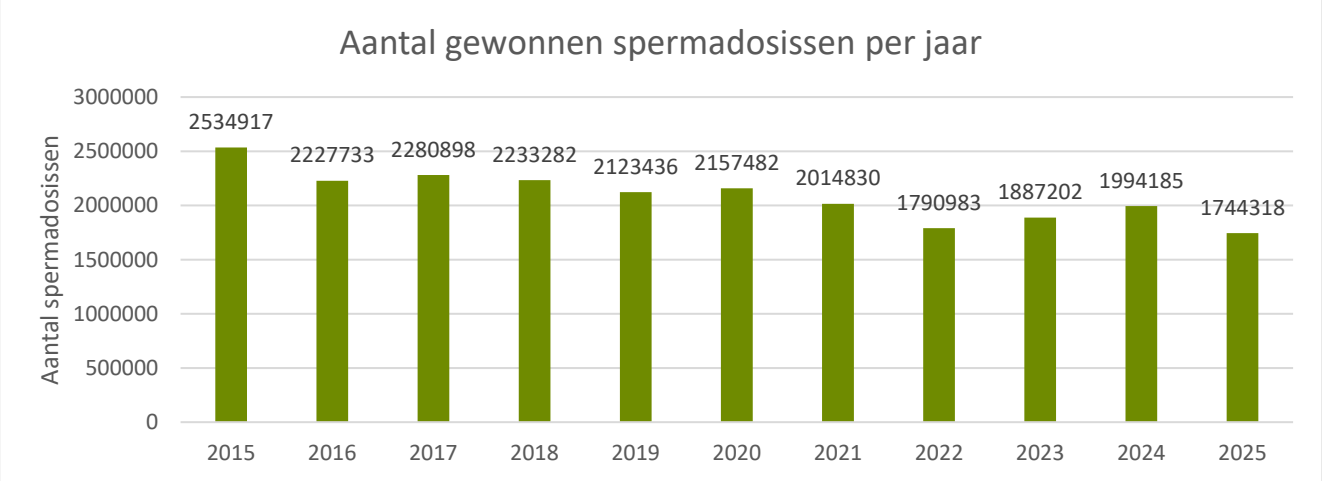
4.1.1 Productie spermadosissen

De cijfers in tabel 3 geven het aantal gewonnen spermadosissen weer van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2025, verdeeld volgens ras of hybride foklijn.

Tabel 3: Overzicht van de productie, verkoop, eigen gebruik en aankoop uit het buitenland (aantal dosissen)

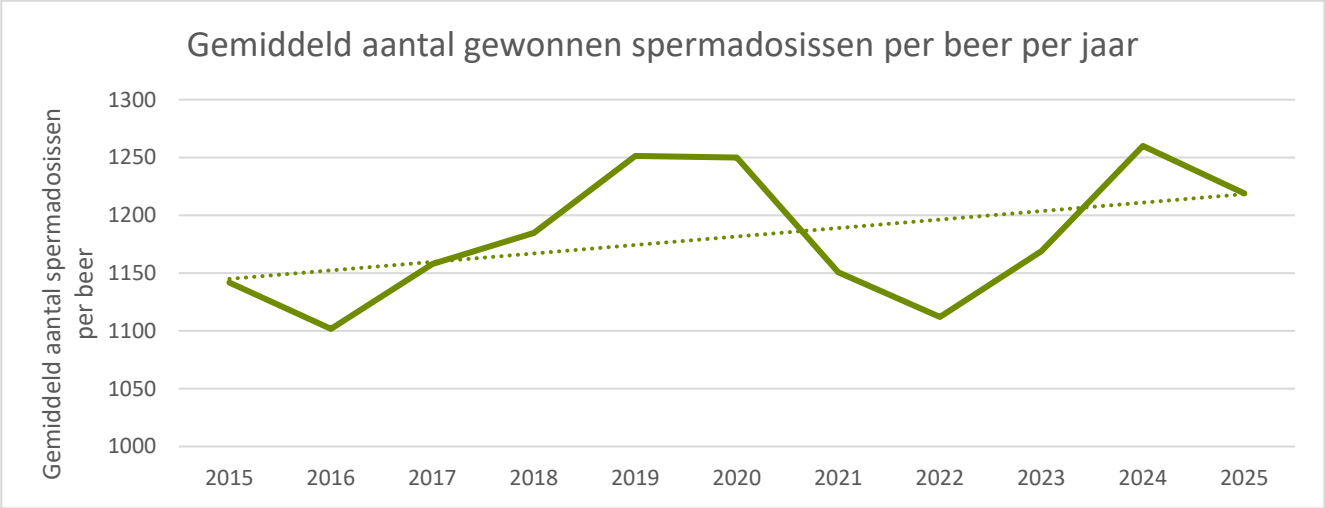
Naam ras of hybride-type	Geproduceerd	Verkoop in binnenland	Verkoop in buitenland	Gebruik op eigen bedrijf	Aankoop in buitenland
Eindberen Piétrain (Belgisch)	381.411	366.368	0	1.062	0
Eindberen Piétrain (Niet-Belgisch)	210.756	190.495	2.926	0	0
Eindberen Andere (andere rassen)	140.808	110.742	25.023	0	69
Eindberen stamboek	**732.975**	**667.605**	**27.949**	**1.062**	**69**
Eindberen hybriden	**948.775**	**889.043**	**12.127**	**0**	**28.740**
Totaal Eindberen	**1.681.750**	**1.556.648**	**40.076**	**1.062**	**28.809**
Zeugenlijnberen stamboek	**48.723**	**30.085**	**8.705**	**8**	**12.654**
Zeugenlijnberen Hybriden	**13.845**	**6.385**	**24**	**0**	**17.944**
Totaal zeugenlijnberen	**62.568**	**36.470**	**8.729**	**8**	**30.598**
TOTAAL	**1.744.318**	**1.593.118**	**48.805**	**1.080**	**59.407**

Het aantal geproduceerde spermadosissen in 2025 bedraagt 1.744.318 dosissen. Het aantal geproduceerde spermadosissen is in 2025 op het laagste aantal sinds 2015 (zie figuur 9).

Figuur 9: Evolutie an het aantal gewonnen spermadosissen sinds 2015

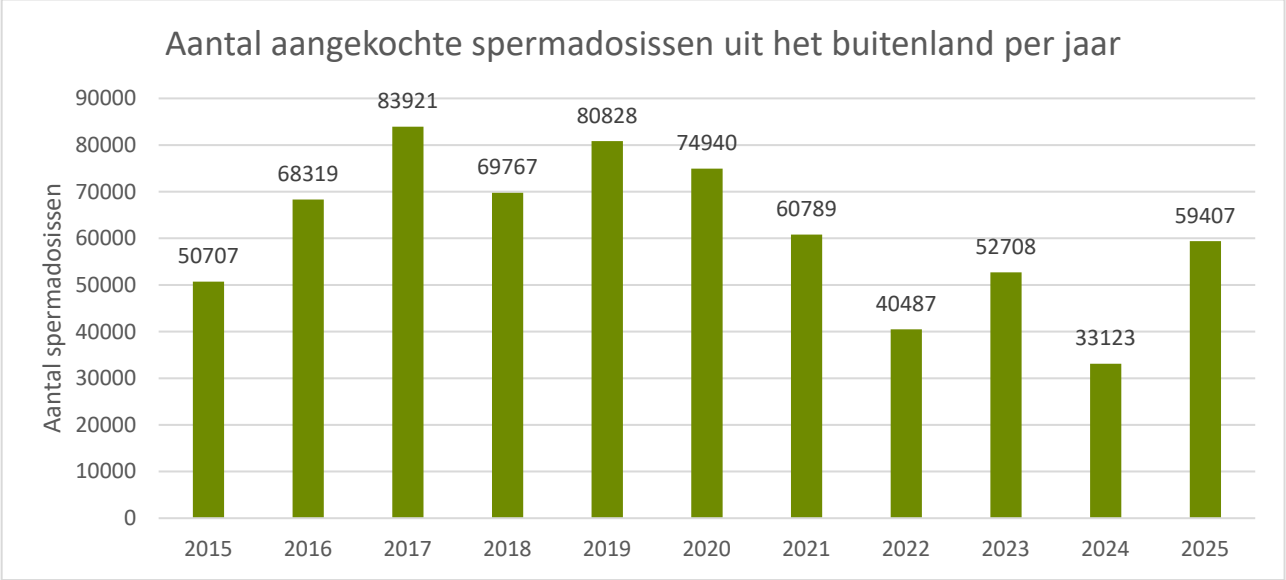
Als we het aantal aanwezige beren op 31 december 2025 (1431 beren) in verhouding brengen met het totaal aantal geproduceerde spermadosissen in 2025, komt dit neer op een gemiddelde van 1219 geproduceerde spermadosissen per beer. In figuur 10 wordt de evolutie weergegeven van dit gemiddelde in de afgelopen 10 jaar.

Figuur 10: Evolutie van het gemiddeld aantal gewonnen spermadosissen per beer sinds 2015

4.1.2 Aankoop spermadosissen uit het buitenland

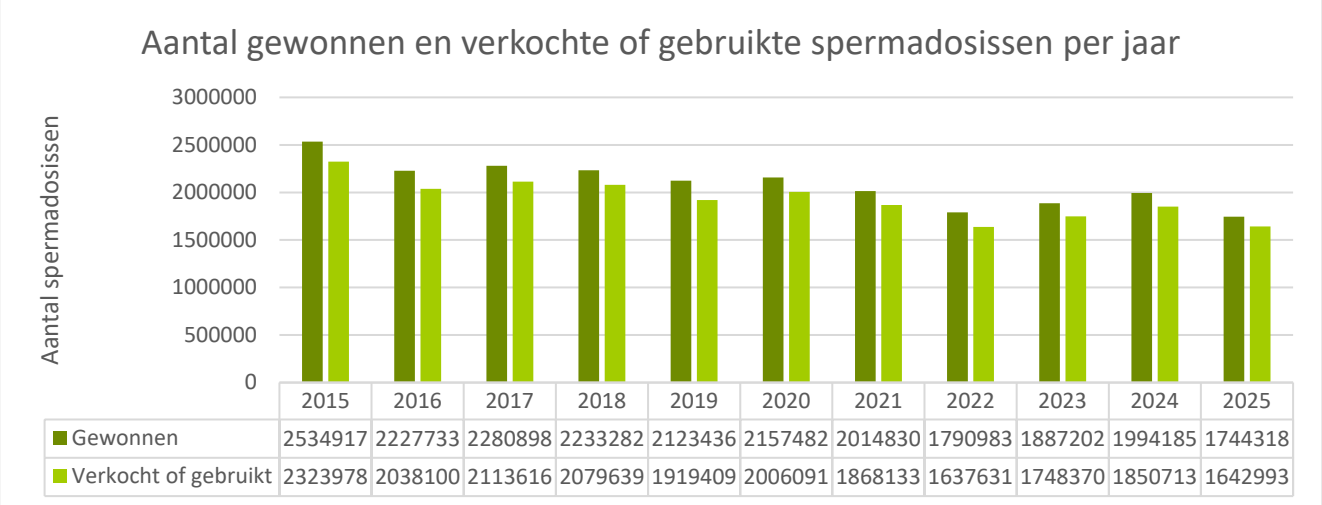
In figuur 11 wordt de evolutie weergegeven van de door de erkende centra aangekochte dosissen sperma afkomstig uit het buitenland. Met 59.407 dosissen werd in 2025 opnieuw een sterke stijging opgemerkt van het aantal dosissen aangekocht uit het buitenland, in vergelijking met 2024.

Figuur 11: Evolutie van het aantal aangekochte dosissen sperma uit het buitenland sinds 2015

4.1.3 Verkoop spermadosissen (binnen- en buitenland) en gebruik op het eigen bedrijf

In 2025 werden van de in totaal 1.744.318 gewonnen spermadosissen, 1.642.993 spermadosissen (94%) verkocht in binnen- en buitenland of gebruikt op het eigen bedrijf. In voorgaande jaren werd een gelijkaardige verhouding gezien. Figuur 12 toont de evolutie van de geproduceerde en verkochte of gebruikte dosissen sinds 2015.

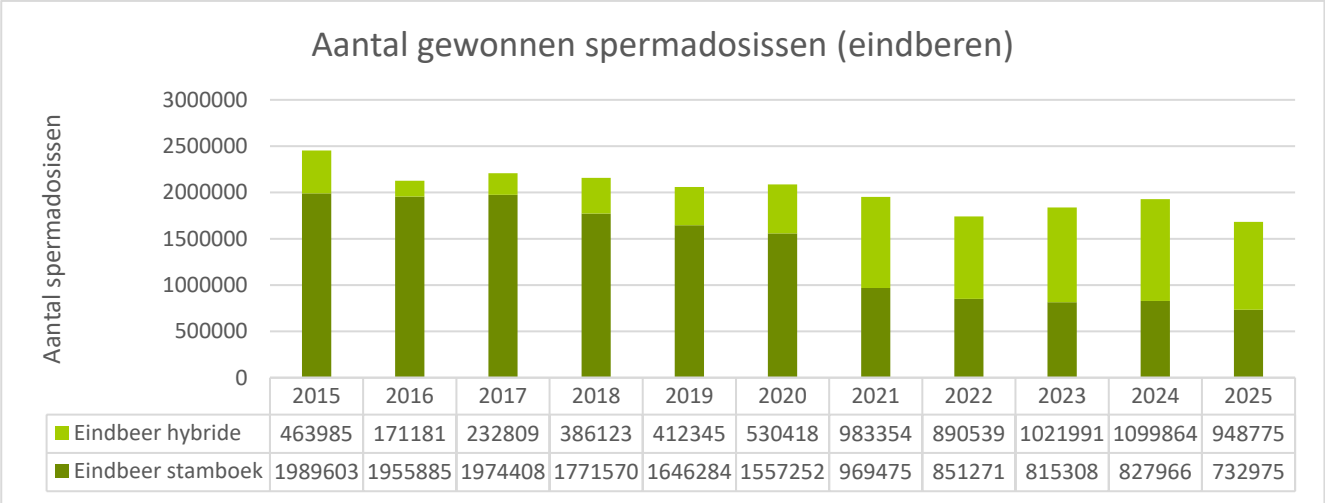
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Gewonnen	2534917	2227733	2280898	2233282	2123436	2157482	2014830	1790983	1887202	1994185	1744318
Verkocht of gebruikt	2323978	2038100	2113616	2079639	1919409	2006091	1868133	1637631	1748370	1850713	1642993

Figuur 12: Evolutie van het aantal geproduceerde spermadosissen en het aantal verkochte of gebruikte dosissen sinds 2015

4.2 RESULTATEN EINDBEREN

4.2.1 Productie spermadosissen

In 2025 werden in totaal 1.681.750 dosissen eindbeersperma geproduceerd. Van de 585 stamboekeindberen werden 732.975 spermadosissen gewonnen, waarvan 696.616 (95%) werden gebruikt of verkocht. Van de 726 hybride eindberen werden 948.775 spermadosissen gewonnen, waarvan 901.170 (95%) werden gebruikt of verkocht. Dit staat in contrast met de benuttingsraad van het zeugenlijnbeersperma (zie verder). De evolutie van 2015 tot 2025 van het aantal geproduceerde dosissen eindbeersperma afkomstig van respectievelijk stamboek- en hybride eindberen is weergegeven in figuur 13.

Figuur 13: Evolutie van het aantal gewonnen spermadosissen per type eindbeer

Eindberen worden efficiënter ingezet dan zeugenlijnberen. Dit is zichtbaar in de verhouding van het aantal geproduceerde en gebruikte spermadosissen per beer. Uit voorgaande cijfers komt dit neer op 1.252 dosissen per stamboekeindbeer gewonnen, waarvan 1191 dosissen gebruikt of verkocht. Voor hybride eindberen komt dit neer op 1.307 dosissen per beer gewonnen, waarvan 1241 gebruikt of verkocht. Deze hoge benuttingsgraad (95%) komt overeen met die van voorgaande jaren.

Het Piétrainras was voorgaande jaren veruit de grootste leverancier van eindbeersperma. In 2021 en 2022 was 48% van het totaal aantal geproduceerde dosissen eindbeersperma afkomstig van raszuivere Piétrain beren. In 2023 bedroeg dit nog maar 42%. In 2024 bedroeg dit 40%. In 2025 blijkt het aantal verder gezakt naar 35%. Het betreft Piétrain-beren die ingeschreven zijn het stamboek van Belgische, Nederlandse en Duitse stamboekverenigingen. Dit percentage staat sterk in contrast met de cijfers van 2019 en 2020, waar maar liefst meer dan 70% van het eindbeersperma afkomstig was van Piétrainberen. De switch van erkenning van stamboek naar fokkerijgroepering bij sommige buitenlandse stamboeken kan dit gedeeltelijk verklaren.

In tabel 4 is het aantal geproduceerde dosissen P-sperma afkomstig van de groep raszuivere P-eindberen die ingeschreven zijn in het stamboek van een Belgische, Nederlandse of Duitse stamboekvereniging vergeleken met de totale productie van dosissen eindbeersperma. In de totale productie van eindberensperma zit ook de productie vervat van stamboekberen van andere rassen, voornamelijk Duroc, en van hybride donorberen.

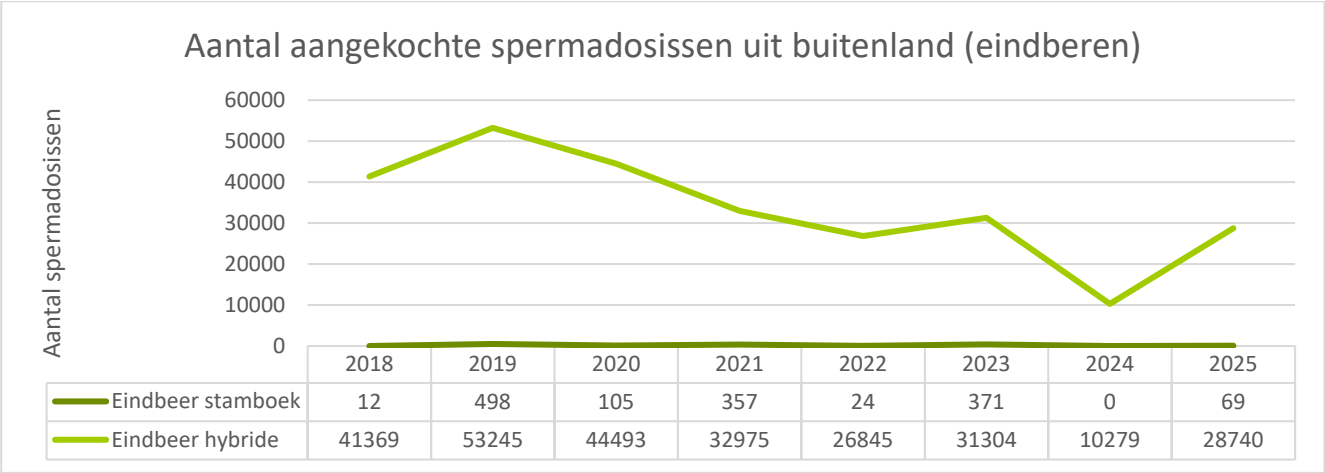
Tabel 4: Evolutie van aantal en aandeel geproduceerde dosissen Piétrainsperma tov het totale aantal dosissen eindberensperma

Jaartal	2020	2020	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
Productie dosissen	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
P BE	691 275	33,1	552 868	28,3	547 326	31,4	536.702	29	493 887	26	381.411	23
P niet-BE	815 258	39	384 118	19,7	279 931	16,2	243 597	13	279 630	14	210.756	13

Jaartal	2020	2020	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
P totaal	1 506 533	72,2	936 986	48,0	828 402	47,6	780.229	42	773 517	40	592.167	35
Eind-beren	2 087 670	100,0	1 952 829	100,0	1 741 810	100,0	1 837 229	100,0	1 927 830	100	1.681.750	100

4.2.2 Aankoop spermadosissen uit het buitenland

In 2025 hebben de centra in totaal 28.809 dosissen sperma van eindberen aangekocht in het buitenland, dewelke voor 99% afkomstig waren van hybride eindberen. De significante daling die werd gezien in 2024, zet zich in 2025 niet door. De aantallen in 2025 zijn opnieuw gelijkaardig met deze van 2022 en 2023. Het overzicht van het aantal aangekochte dosissen sperma van eindberen (beide fokkerijtypes) is weergegeven in figuur 14.

Figuur 14: Evolutie van het aantal spermadosissen aangekocht uit het buitenland (voor eindberen) sinds 2018

4.2.3 Verkoop Piétrain sperma (binnen- en buitenland) en gebruik op het eigen bedrijf

In tabel 5 is de evolutie van de verkoop en het gebruik op het eigen bedrijf van Piétrain sperma van raszuivere donorberen die ingeschreven zijn in een Piétrain-stamboek, vergeleken met de globale verkoop en het gebruik op het eigen bedrijf van sperma van eindberen (net als in 4.2.1.). Het percentage gebruikt sperma ten opzichte van geproduceerd sperma is voor de verschillende types P-beren nagenoeg hetzelfde, wat voorgaande jaren ook het geval was. De verhoudingen en de vaststellingen die gemaakt zijn voor de productie zijn hierdoor ook van toepassing voor het gebruik.

Tabel 5: Evolutie van aantal en aandeel gebruikte dosissen Piétrainsperma tov aantal dosissen eindberensperma

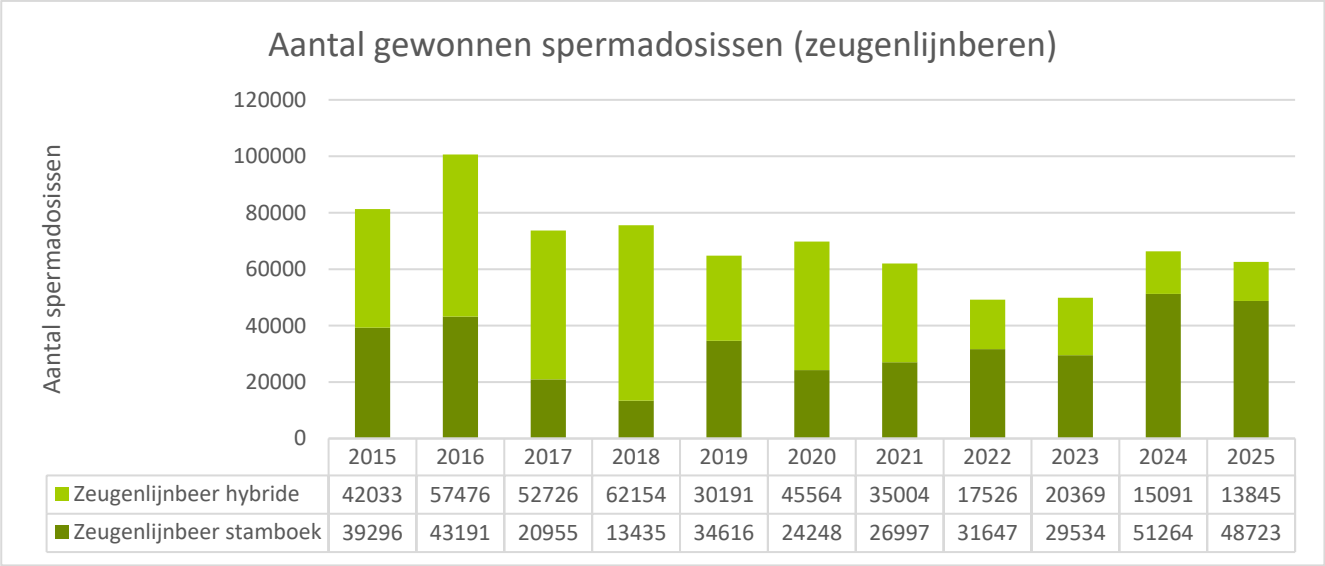
Jaartal	2020	2020	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
Verkochte + gebruikte dosissen op het eigen bedrijf	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
P BE	643 180	32,9	523 799	28,6	506 085	31,4	503.399	29	453 824	25	367.430	23
P niet-BE	750 605	38,3	368 895	20,1	255 421	16,0	223 330	14	255 005	14	193.421	12
P totaal	1 393 785	71,2	892 694	48,7	762 530	47,4	726.729	43	708 829	39	560.851	35
Eindberen	1 956 697	100,0	1 832 575	100,0	1 608 956	100,0	1 709 748	100,0	1 803 388	100	1.597.786	100

4.3 RESULTATEN ZEUGENLIJNBEREN

4.3.1 Productie spermadosissen

In 2025 werden in totaal 62.568 dosissen zeuglijnsperma geproduceerd. Van de 73 stamboekzeuglijnberen werden 48.723 spermadosissen gewonnen, waarvan er 38.798 (79%) werden gebruikt of verkocht. Van de 47 hybride zeuglijnberen werden 13.845 spermadosissen gewonnen, waarvan er 6.409 (46%) werden gebruikt of verkocht. Dit staat in contrast met de benuttingsgraad van het eindberensperma.

Dit komt neer op 667 dosissen per stamboekzeuglijnbeer gewonnen, waarvan er 531 dosissen verkocht of gebruikt zijn. Voor hybride zeuglijnberen komt dit neer op 295 dosissen per beer gewonnen, waarvan er 136 verkocht of gebruikt zijn. De evolutie van 2015 tot 2025 van het aantal geproduceerde dosissen zeugenlijnsperma afkomstig van respectievelijk stamboek- en hybride zeugenlijnberen is weergegeven in figuur 15.

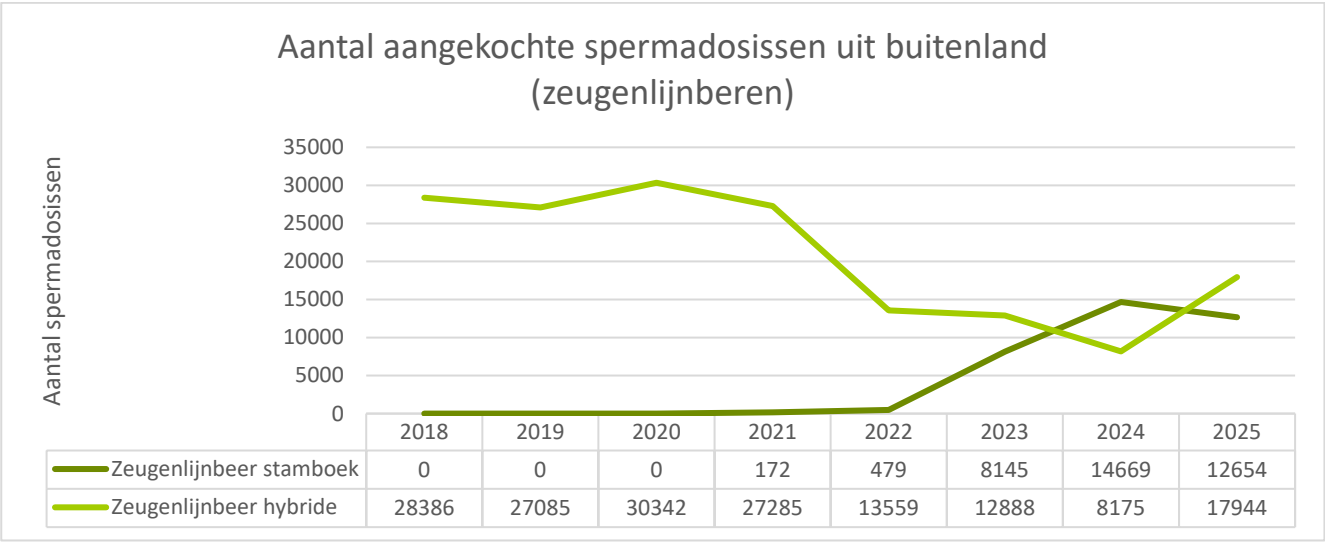

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Zeugenlijnbeer hybride	42033	57476	52726	62154	30191	45564	35004	17526	20369	15091	13845
Zeugenlijnbeer stamboek	39296	43191	20955	13435	34616	24248	26997	31647	29534	51264	48723

Figuur 15: Evolutie van de jaarlijkse spermaproductie bij stamboek en hybride zeuglijnberen sinds 2015

4.3.2 Aankoop spermadosissen uit het buitenland

Uit analyse van de cijfers blijkt dat de aankoop van dosissen sperma uit het buitenland van stamboekberen in 2017 vrij courant was en volledig afnam in 2018. Sinds 2022 neemt de aankoop weer toe. De aankoop van sperma van hybride zeugenlijnberen leek tot en met 2025 af te nemen, maar in 2025 is opnieuw een stijging zichtbaar (zie figuur 16).

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Zeugenlijnbeer stamboek	0	0	0	172	479	8145	14669	12654
Zeugenlijnbeer hybride	28386	27085	30342	27285	13559	12888	8175	17944

Figuur 16: Evolutie van het aantal aangekochte spermadosissen uit buitenland voor zeuglijnberen sinds 2018

4.3.3 Verkoop spermadosissen (binnen- en buiteland) en gebruik op het eigen bedrijf

In punt 4.3.1 werden de benuttingspercentages reeds vermeld. 79% van het geproduceerde sperma van stamboekzeuglijnberen werd verkocht of gebruikt. 46% van het geproduceerde sperma van hybride zeuglijnberen werd verkocht of gebruikt.

Van het totale geproduceerde sperma van stamboekzeuglijnberen wordt 0,02% gebruikt op het eigen bedrijf, 17,9% verkocht naar het buitenland en meer dan 61,7% verkocht in het binnenland. Van het totale geproduceerde sperma van hybride zeuglijnberen werd 0% gebruikt op het eigen bedrijf, 0.18% verkocht in het buitenland en 46,1% verkocht in het binnenland.

5 SPERMACENTRA EN DE VLAAMSE VARKENSHOUDERIJ

Spermacentra zijn essentieel voor de verbetering van genetische kwaliteit, verhoging van productiviteit, gezondheidsmanagement en duurzaamheid binnen de varkenshouderij, wat leidt tot economische voordelen en efficiëntieverbeteringen voor varkenshouders.

De impact van de spermacentra op de Vlaamse varkenshouderij kan worden ingeschat door de hierboven vermelde resultaten te koppelen aan de statistische gegevens die voor Vlaanderen ingezameld worden via de FOD Economie en die worden gepubliceerd op de website van Statbel.
https://statbel.fgov.be/nl/themas/landbouw-visserij/land-en-tuinbouwbedrijven#figures

6 ROL VAN HET AGENTSCHAP LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ

De Vlaamse overheid steunt de varkenssector door middel van subsidies om het stamboek op te stellen en bij te houden, voor het prestatieonderzoek van stamboekberen in de selectiemesterijen en om hun fokwaardenschatting te berekenen. In de selectiemesterij worden de beren via afstammelingen getest op voederconversie, karkaskwaliteit, groeisnelheid en kraamstalkenmerken en krijgen ze een fokwaardeschatting. De resultaten van het selectiemesterijonderzoek worden om de twee maanden gepubliceerd op de website http://www.vlaamsepietrainfokkerij.be en via de landbouwpers.

Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij volgt de correcte werking op van de erkende spermacentra en stamboeken. Sinds 2014 worden de centra opgevolgd op basis van een risicoanalyse, waarbij rekening wordt gehouden met het resultaat van de opvolging van de centra de voorbije 3 jaar. Daarbij voert het agentschap de volgende controles uit:

- bij de beren:
  - aanwezigheid van het zoötechnisch certificaat en overeenstemming met de identificatie in het oor;
  - toelating tot de voortplanting, fokwaardeschatting en ander prestatieonderzoek, zoals de bedrijfsprestatietoets (BPT);

- bij de opgeslagen dosissen sperma:
  - de vermeldingen op het etiket, met name de correcte identificatie van het spermacentrum en de donorbeer alsook de winningsdatum;
  - het bijhouden van een register met de datum van spermawinning, de identiteit van de donor en het aantal geproduceerde dosissen van elke spermawinning, alsook een lijst over de verzending van sperma met vermelding van de datum van verzending en per donor het aantal en de ontvanger.

Voorts voert het Agentschap Landbouw en Zeevisserij onaangekondigde controles uit op de correcte identificatie van dosissen sperma door de centra, de beschikbaarheid van zoötechnische certificaten voor alle aanwezige donorberen op de centra alsook het bijhouden van registers voor de winning en verzending van sperma door de centra. Deze controle blijft noodzakelijk om de kwaliteit van het sperma te bewaken.

De uitbaters van de spermacentra leveren aanzienlijke inspanningen om donorberen met de gewenste genetische eigenschappen aan te kopen. De in Vlaanderen erkende fokkersvereniging die het stamboek van fokvarkens bijhoudt, verzamelt gegevens over die eigenschappen bij de aangesloten fokbedrijven en stelt ze op haar website ter beschikking van de varkenshouders.

In 2017 werd bij het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) vergelijkend prestatieonderzoek opgestart bij nakomelingen van donorberen in de wincentra. Bij dat onderzoek worden donorberen van meerdere fokkerijorganisaties getest op hun prestaties in de kraamstal en de vleesvarkensstal. De resultaten werden vanaf 2018 gepubliceerd. Op https://testwerking.ilvo.be kunnen varkenshouders de prestaties vergelijken van de nakomelingen van verschillende eindberen van verschillende KI-centra op een aantal kraamstalparameters, karkasresultaten, voederconversie- en groeiresultaten. Op die manier vormen de fokbedrijven, de wincentra en de organisatoren van prestatieonderzoek een essentiële schakel voor de productie van vleesvarkens met de gewenste kwaliteit.

Tot slot wijzen we nogmaals op het feit dat de gegevens waarop dit jaarverslag gebaseerd is, slechts een momentopname is van de toestand zoals die was in december 2025. Deze beperking van het cijfermateriaal zorgt ervoor dat conclusies met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden.